

ΣΥΝΟΔΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ - ΔΙΑΦΟΡΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ**ΤΟ 3ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ**

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μὲ εὐθύνη τῆς *Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως* διοργάνωσε στὴ Νεάπολη Θεσσαλονίκης, ἀπὸ 13ης ἕως 17ης Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ., τὸ 3ο *Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο Στελεχῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων*, μὲ θέμα μελέτης **ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ**. Τὸ Λειτουργικὸ αὐτὸ Συμπόσιο φιλοξένησε ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως καὶ τίμησε μὲ τὴν παρουσία του ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Χριστόδουλος. Παρέστησαν ἐπίσης οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Λαγκαδᾶ κ. Σπυρίδων, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀπόστολος, Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Προκόπιος, Ν. Κρήνης καὶ Καλαμαριᾶς κ. Προκόπιος, Ἱερισσοῦ καὶ Ἀγίου Ὁρους κ. Νικόδημος, Ἐλευθερουπόλεως κ. Εὐδόκιμος, Κίτρους καὶ Κατερίνης κ. Ἀγαθόνικος, Περγάμου κ. Ἰωάννης, Λήμνου κ. Ἱερόθεος, Βεροίας, Ναούσης καὶ Καμπανίας κ. Παντελεήμων, Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου κ. Παντελεήμων, Σταυροπηγίου κ. Ἀλέξανδρος, Ἐλασσῶνος κ. Βασίλειος, Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ κ. Ἰγνάτιος, Κασσανδρείας κ. Νικόδημος καὶ οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι Θεουπόλεως κ. Παντελεήμων καὶ Θερμοπυλῶν κ. Ἰωάννης.

Κατὰ τὴν ἐναρκτήρια συνεδρία καὶ μετὰ τὸν καθιερωμένο ἀγιασμὸ ἀναγνώστηκε μῆνυμα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, καὶ προσφώνησαν τὸ Συμπόσιο ὁ Πρόεδρος τῆς Διοργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιὴλ καὶ ὁ οἰκείος ποιμενάρχης Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκήρυξε τὴν ἐναρξὴ τοῦ Συμποσίου, τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου κωλυθέντος ὅπως παρακολουθήσῃ ἐξ ὑπαρχῆς τὰς ἐργασίας του. Τὴν ἐναρξὴ τῶν ἐργα-

σιῶν τοῦ Συμποσίου παρακολούθησαν ἐπίσης ἐκπρόσωποι τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ὡς καὶ τῶν τοπικῶν ἀρχῶν, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων ἀπηύθυναν χαιρετισμοὺς ὁ Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Ἰωάννης Ταρνανίδης καὶ ὁ κ. Ναθαναὴλ Λαδόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Δήμου Νεαπόλεως.

Στὸ Συμπόσιο εἶχαν προσκληθεῖ καὶ ἔλαβαν μέρος 200 ἐκπρόσωποι ἀπὸ ὅλες τὶς Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, οἱ ὁποῖοι καὶ παρακολούθησαν 14 ἐπιμέρους εἰσηγήσεις ἀπὸ εἰδικοὺς ἐπιστήμονες, σχετικῆς πρὸς τὸ θέμα τοῦ Συμποσίου. Μετὰ ἀπὸ κάθε εἰσήγηση ἐπακολουθοῦσε γόνιμος καὶ εὐρὺς διάλογος μετὰ τῶν συνέδρων, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπετέλεσε ἓνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συμποσίου.

Ὁ προβληματισμὸς τοῦ Συμποσίου ἐστιάστηκε ἰδιαίτερα στὰ ἑξῆς βασικὰ σημεῖα:

1. Τονίσθηκε κατ' ἀρχὴν ἀπὸ ὅλους τοὺς ὁμιλητὲς ἡ κεφαλαιώδης σημασία τὴν ὁποία ἔχει γιὰ τὴν ὁρθόδοξη χριστιανικὴ μας πίστις τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, διαμέσου τοῦ ὁποῦ καὶ ἐκφράζεται κυρίως αὐτὸ τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Π' αὐτὸ καὶ θὰ πρέπει νὰ τελεῖται πάντοτε «εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν» ὡς ἡ κατεξοχὴν ἑόρτια φανέρωση τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγμένης Ἐκκλησίας.

2. Ἡ ἀνάλυση τῆς ἱστορικῆς διαμορφώσεως τοῦ τελετουργικοῦ τύπου καὶ τῶν εὐχολογικῶν-ὑμνολογικῶν κειμένων ποὺ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Εὐχαριστίας κατέδειξε τὴν διαχρονικὴ πιστότητα τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἀρχαία εὐχαριστιακὴ παράδοση, καὶ ἀνέδειξε τὸ ἱερὸ αὐτὸ μυστήριον ὡς τὸν κατεξοχὴν παράγοντα διαμορφώσεως τῆς δομῆς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

3. Ἰδιαίτερα ὑπογραμμίστηκε τὸ βιβλικὸ ὑπό-

βαθρο και ή έσχατολογική διάσταση του μυστηρίου της Θείας Εύχαριστίας. Έπισημάνθηκε δέ ή ανάγκη περαιτέρω μελέτης του προβλήματος της ανακατανομής των έπ' έκκλησίας αναγνωσσκομένων άγιογραφικών αναγνωσμάτων, ώστε να αναγνωσεται ολόκληρη ή Άγία Γραφή, Παλαιά και Καινή Διαθήκη, και να δίδεται ή άφορμή έρμηνείας αυτών, προς οίκοδομήν του πληρώματος της Έκκλησίας.

4. Καταδείχτηκε επίσης ότι το κήρυγμα αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της εύχαριστιακής συνάξεως. Γι' αυτό και θα πρέπει να γίνεται σε άπλή γλώσσα, ώστε να είναι κατανοητό από τον λαό, να τηρείται δέ ή τάξη της μετά τα άγιογραφικά αναγνώσματα έκφωνήσεώς του. Τονίστηκε άκόμη ότι το κήρυγμα θα πρέπει να διατηρήσει τον παραδοσιακό-σωτηριολογικό του χαρακτήρα, ως έρμηνεία της Άγίας Γραφής και μύηση στη Θεία Λατρεία (βιβλικό και λειτουργικό-μυσταγωγικό κήρυγμα).

5. Έπισημάνθηκε ή ανάγκη άποφυγής της ένιοτε παρατηρούμενης τελετουργικής άταξίας και έξεζητημένων τελετουργικών πρακτικών. Χαιρετίστηκε δέ ως θετικό γεγονός ή αναμενόμενη νέα Συνοδική Έκδοση του Έρατικού, το όποιο θα άποτελέσει σταθερή βάση για την άποκατάσταση της τελετουργικής εύταξίας κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας.

6. Η ενεργός και συνειδητή συμμετοχή του λαού κατά την τέλεση της Θείας Λειτουργίας υπήρξε ένα από τα κεντρικά σημεία προβληματισμού του Συμποσίου. Γι' αυτό και ύπογραμμίστηκε ή ανάγκη περαιτέρω έμπεδώσεως των στοιχείων εκείνων τα όποια αναδεικνύουν τον κοινοτικό χαρακτήρα της Θείας Λειτουργίας, όπως ή «μετά αίδους και εύλαβείας» στάση των πιστών στη Θεία Λειτουργία, ή συμμετοχή των στην ψαλμωδία, ή εις επήκοον του λαού άνάγνωση των έρατικών εύχων και ή έμφαση στον διαλογικό τρόπο έκφορās της εύχαριστιακής άναφορās.

7. Το Συμπόσιο διετύπωσε τη γνώμη ότι ό κοινοτικός χαρακτήρας του μυστηρίου της Θείας Εύχαριστίας επιβάλλει την έπαναγωγή στο παραδεδομένο ύψος έκφωνήσεως των παντοίων δεήσεων και εύχων εκ μέρους των λειτουργών κλη-

ρικών, οί όποιοι πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είναι ψάλται και δεν πρέπει να ψάλουν τα εύχητικά κείμενα, καθώς και τον περιορισμό της πολυηχίας και την προτίμηση των παραδεδομένων ήχων κατά την έκτέλεση των ψαλτών μερών, τα όποια σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να ψάλλονται σε λιτά μέρη, ώστε να διευκολύνεται με τον τρόπο αυτό ή συμμετοχή του λαού στην ψαλμωδία.

8. Τονίστηκε ή συμβολή γενικά των λειτουργικών τεχνών στην διαμόρφωση της πνευματικής άτμόσφαιρας που άπαιτεί ή τέλεση του ιερού μυστηρίου της Θείας Εύχαριστίας και ύπογραμμίστηκε ή ανάγκη του διαμέσου των άρμοδίων Συνοδικών Έπηρεσιών έλέγχου των κριτηρίων που κυριαρχούν σήμερα κατά την άνέγερση και διακόσμηση των όρθοδόξων ναών.

9. Έγινε δεκτό από το Συμπόσιο ότι ή παρατηρούμενη άλλαγή στον τρόπο ζωής των σύγχρονων ανθρώπων επιβάλλει την από την πλευρά των ποιμένων της Έκκλησίας λήψη όλων των άναγκαίων μέτρων προς διευκόλυνση του πιστού λαού κατά την προσέλευσή του στην εύχαριστιακή σύναξη.

10. Τονίστηκε ιδιαίτερα ή σημασία της συχνής και έμπροϋπόθετης συμμετοχής στη Θεία Κοινωνία, ή όποία είναι «ό άρτος ό εκ του ούρανοϋ καταβάς», με τον όποιο τρέφει καθημερινά ή Έκκλησία τα τέκνα της «εις άφεισην άμαρτιών και εις ζωήν αιώνιον». Παράλληλα ύπογραμμίστηκε και ή έξίσου μεγάλη σημασία την όποία έχουν οί ιεροί κανόνες και οί κανονικές διατάξεις που διέπουν την εύτακτη τέλεση της Λειτουργίας και την προσέλευση των πιστών στη Θεία Κοινωνία.

11. Άνακοινώθηκε ότι ή Εϊδική Συνοδική Έπιτροπή Λειτουργικής Άναγεννήσεως έλαβε πρόνοια και προώθησε την έκδοση, εκτός από το Έρατικό, και σειράς βοηθητικών της Θείας Λειτουργίας εκδόσεων, όπως των Πρακτικών του παρόντος και των δύο προηγούμενων Λειτουργικών Συμποσίων, του «Έκλογαδίου» με τα κείμενα των βιβλικών αναγνωσμάτων και με μετάφρασή τους στη νεοελληνική γλώσσα, θεολογικολειτουργικών τευχών με το κείμενο, έρμηνεία και σχολιασμό των ιερών άκολουθιών των άγίων μυστηρίων κ.λπ.

12. Ἐν κατακλείδι τὸ Συμπόσιο διατύπωσε τὴν εὐχὴ ὅπως συνεχισθεῖ ἡ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀναληφθεῖσα προσπάθεια γιὰ τὴ συστηματικὴ λειτουργικὴ μόρφωση καὶ ἀγωγή τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, συνεχίζοντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν μακράωνη μυσταγωγικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, στὸ πνεῦμα τῆς ὁποίας ἐντάσσεται καὶ ἡ διοργάνωση τοῦ παρόντος Συμποσίου.

Κορυφαία στιγμή τοῦ Συμποσίου ὑπῆρξε ἡ προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου τέλεση πολυαρχιερατικῆς Λειτουργίας στὸν Ἱερό Ναὸ Ἀγίου Παντελεήμονος Ἀμπελοκήπων, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας πλεῖστοι τῶν συνέδρων μετέλαβον τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

(Ἀπὸ τὴ Γραμματεία τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς

